

2. Галушкіна Т.П., Харченко С.К. Экологический менеджмент в Украине: реалии перспективы. – Одесса, 1998. – 108 с.

3. Галушкіна Т.П. Экологические инструменты экологического менеджмента (теория и практика). – Одесса: Институт проблем рынка и эколого-экономических исследований НАН Украины, 2000. – 280 с.

4. Мельник Л.Г. Екологічна економіка// Підручник. – Суми: ВТД " Університетська книга", 2002. – 346 с.

5. Черниченко Т.А. Развитие промышленности производства (эколого-экономический аспект). – Донецк: ИЕП НАН Украины, 2001. – 320 с.

УДК 330.322

Аспір. І.П. Андрушків¹ – Львівська КА

ЧИННИКИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Характеризуються чинники державного регулювання, які впливають на інноваційний розвиток та визначено основні проблеми розвитку ринку інновацій.

Ключові слова: інновація, інноваційна діяльність, інноваційний розвиток, інноваційна політика, інноваційні структури.

Doctorate I.P. Andrushkiv – Commercial Academy of Lviv

Factors of state regulation of the innovative development

Factors of state regulation that influence the innovative development are characterized and main problems of innovative market development are defined.

Keywords: innovations, innovative activity, innovative development, innovative policy, innovative structures.

Нова науково-технологічна стратегія ХХІ ст. має базуватись на принципово нових за формою організаціях – великих регіональних науково-технічних комплексах, орієнтованих на пріоритетний розвиток наукомістких виробництв [5]. Тому метою даної роботи є аналіз інноваційного розвитку України, а завданням – охарактеризувати чинники державного регулювання, які впливають на інноваційний розвиток та визначити основні проблеми розвитку ринку інновацій.

Дослідження інноваційної політики та розвитку держави та регіону, інноваційні форми регіонального розвитку викладено у працях таких вчених як Н.І. Іванової, А.А. Пересади, Д.М. Стеченко та ін. Зазначимо, що інноваційна економіка почала формуватися на Заході на початку 60-х років як результат високих темпів економічного зростання, на базі нової парадигми організації соціального простору – інформаційної.

На думку А.А. Пересади [3], інновація – це процес доведення наукової ідеї або технічного винаходу до стадії практичного використання, що приносять дохід, а також пов'язані з цим процесом техніко-економічні та інші зміни у соціальному середовищі. Таким чином, інновація повинна задовольняти ринковий попит, мати новизну і приносити прибуток виробнику.

Згідно з міжнародними стандартами [6], інновація визначається як кінцевий результат інноваційної діяльності, що втілений у вигляді нового чи

¹ Наук. керівник: доц. О.Д. Вовчак, канд. екон. наук – ЛКА

вдосконаленого продукту впровадженій на ринку, або вдосконаленого технологічного процесу, що застосовується в практичній діяльності, або в новому підході до соціальних послуг. Підготовка, обґрунтування, освоєння і контроль за впровадженням нововведенням є інноваційною діяльністю (інноваційним процесом), яка визначається як послідовність подій, під час яких інновація визріває від ідеї до конкретного продукту, технології, структури або послуги і розповсюджується у господарській практиці і суспільній діяльності [3].

Необхідно відзначити, що світовий досвід доводить: забезпечення регіонального економічного росту вимагає створення відповідних умов і механізмів, що стимулюють інноваційну діяльність і впровадження її результатів у господарську практику. В останні десятиліття найпопулярнішими кроками в цьому напрямку стали центри сприяння трансферу та комерціалізації технологій у формі технологічних парків (ТП) та бізнес-інкубаторів (БІ).

Щодо України, то наукомісткі виробництва, технологічне відновлення, своєчасність впровадження наукових відкриттів і бюджетне фінансування академічної науки були і залишаються найбільш гострими проблемами, які вирішувала держава протягом останнього десятиліття. Саме це коло проблем змусило вчених шукати нові форми організації і фінансування науково-дослідної і науково-виробничої роботи, що відповідали б новим економічним умовам. Такою формою організації можуть стати "технопарки" – як найбільш ефективна система, що відповідає новим державним завданням, умовам дефіциту бюджетних коштів для фінансування науки і відповідно до цього забезпечена прийнятими в усьому світі фінансовими пільгами для науково-виробничих установ [6].

Технологічний парк України – це здебільшого комплекс підприємств та організацій з визначеними науково-технічними напрямками. Комплекс об'єднує дослідження, розробки та виробництво і на основі розвинутої підприємницької діяльності забезпечує реалізацію високих технологій, виробництво конкурентоспроможної продукції.

Головною ідеєю створення технологічних парків є комплексна організація наукомісткого виробництва і максимальне сприяння виникненню і запровадженню нових технологій. Але найважливішим є те, що акцент ставиться на концентрацію всіх елементів інноваційного процесу, і в першу чергу на творчий потенціал людей що працюють на базі таких парків [2]. В Україні існування технопарків регламентується положенням "Про порядок створення і функціонування технопарків та інноваційних структур інших типів" [4].

Невід'ємною частиною державної інноваційної політики є Концепція науково-технологічного та інноваційного розвитку України. Вона визначає, що для реалізації інноваційної політики потрібно створити умови для розширення сфери та масштабів попиту, пропозиції і поширення науково-технічних знань у країні, комерційного впровадження науково-технічних розробок у виробництво. Для цього, згідно з Концепцією, мають бути забезпечені:

- підвищення рівня та розширення сфери науково-дослідних, дослідно-конструкторських розробок, у тому числі шляхом систематичного підвищення частки видатків на науку у державному бюджеті;

- створення інноваційних структур, інформаційних та інфраструктурних підприємств, що сприятимуть впровадженню нових технологій у виробництво;
- удосконалення організаційно-економічного механізму міжнародного трансферу технологій з метою створення політичних, правових, економічних умов для припливу іноземного капіталу, а також експорту вітчизняних технологій.

Зазначимо, що велике різноманіття парків розподіляється за чотирма категоріями.

I. Регіон науки – великий науково-виробничий комплекс із розвинутою інфраструктурою сфери обслуговування, що охоплює значну територію, межі якої приблизно збігаються з адміністративними межами підрозділу типу району чи округу. Тобто, це район чи округ, в економіці якого головну роль відіграють дослідні центри, що розробляють нові технології, і виробництва, засновані на застосуванні цих нових технологій.

II. Технополіс – науково-виробничий комплекс із розвинутою інфраструктурою сфери обслуговування, що охоплює територію окремого міста. Тобто, місто, в економіці якого головну роль відіграють дослідні центри, що розробляють нові технології, і виробництва, що ці технології використовують.

III. Науковий (технологічний) парк – науково-виробничий (як правило, територіальний) комплекс, до якого входить дослідний центр і компактна виробнича зона, що прилягає до нього, де на орендних чи інших умовах розташовані малі наукомісткі фірми.

IV. Інкубатор – інноваційна структура, де на обмежений термін розташовуються створювані малі фірми-клієнти. Інкубатори часто називають інноваційними центрами, які здебільшого створюються як один із компонентів наукового парку, його початковий ступінь. Вони можуть бути як частиною технопарку, так й існувати окремо [2].

Істотне значення для розвитку бізнес-інкубаторів мала Програма розвитку бізнес-інкубаторів в Україні (ПРБІ) [1], в рамках якої були створені бізнес-інкубатори в Києві та Харкові: дочірнє підприємство МІМ-Київ "Центр розвитку інновацій" (ЦРІ), яке розташовано в Інституті електрозварювання ім. Є. Патона (м. Київ), та Центр розвитку малого бізнесу "Харківські технології" (ЦХТ) в Інституті монокристалів (м. Харків) НАН України.

Зазначимо, що при створенні наукового (технологічного) парку в ролі дослідного центру можуть бути: вищий навчальний заклад (університет), державна лабораторія чи інститут, науково-дослідний підрозділ організацій державного чи приватного сектора [2].

Необхідно відзначити, що перші українські технопарки функціонують біля 2-х років. За цей період затверджено і запроваджено десятки інвестиційних і інноваційних проектів, реально працюють реінвестиції, спрямовані на розвиток науково-технологічної діяльності учасників технопарків, створено сотні нових робочих місць, освоєно розробку і випуск широкої номенклатури високо конкурентної технологічної продукції [6].

На нашу думку, інноваційна діяльність у нашій країні набуває пріоритетної уваги з боку держави. Як підтвердження цьому факту необхідно зазначити появу в 2002 році п'яти нових технопарків – "Вуглемаш", "Інститут тех-

нічної теплофізики", "Інтелектуальні інформаційні технології", "Укрінфотех", "Київська політехніка" (Національний технічний університет). Діяльність цих технопарків спрямовано на впровадження новітніх досягнень в області паливно-енергетичного комплексу, металургії, нетрадиційної і теплоенергетики, промислової екології, інформаційних і телекомунікаційних технологій, програмного забезпечення.

Наведемо деякі показники діяльності технологічних парків (табл.) [6].

Табл. Показники діяльності технологічних парків

Показники	Роки	Сума (тис. грн.)
1. Вироблено інноваційної продукції	2000 р. – I півріччя 2003 р.	1 382 396,50
2. Вироблено інноваційної продукції	I півріччі 2003 р.	611 453,50
3. Реалізовано на зовнішньому ринку інноваційної продукції	за I півріччя 2003 р.	60 366,80
4. Сплачено платежі до бюджетів та державних цільових фондів	I півріччі 2003 р.	25 398,25
5. Обсяг реінвестицій в інноваційні проекти і розвиток інноваційної інфраструктури	2000 р. – I півріччя 2003 рр.	101 255,15
6. Отримано податкових пільг	2000 р. – I півріччя 2003 р.	198 649,47
7. Загальна сума витрат на виконання інноваційних та інвестиційних проектів	2000 – I півріччя 2003 р.	1 197 144,19

На нашу думку, позитивні показники діяльності провідних українських технопарків, що видно з таблиці, пов'язано з тим, що абсолютна більшість виробничих та науково-технологічних проектів, які виконуються технопарками є дійсно новими, відповідають рівню світових стандартів передової продукції. А в багатьох випадках це просто унікальні вироби.

Наприклад, серед найбільш успішних проектів ТП "Інститут монокристалів" необхідно відзначити наступні: в рамках інноваційного проекту СП "Технокомпресормаш" (м. Суми) створено і впроваджено у виробництво 6 нових типів сучасної компресорної техніки, яка за своїми характеристиками не поступається зарубіжним аналогам; Науково-дослідним відділенням оптичних та конструкційних кристалів НТК "Інститут монокристалів" НАН України (м. Харків) розроблено і впроваджено у виробництво нову унікальну технологію вирощування монокристалів сапфіру великих розмірів, що дало змогу у 2002 році розпочати випуск цієї продукції [6].

Отже, можна зробити висновок, що вже сьогодні технологічні парки забезпечують в Україні створення і виробництво високотехнологічної продукції як для потреб внутрішнього ринку, так і для збільшення експортного потенціалу України.

Таким чином, можна зробити висновок, що технологічні парки, поєднуючи науково-дослідні, технологічні і виробничі підприємства, впроваджуючи результати науково-практичних досліджень і розробок у промисловість, забезпечують технологічне оновлення економіки нашої країни, прискорення зростання обсягів виробництва, зміцнення національної конкурентоспроможності та підвищення експортного потенціалу [6].

Але останнім часом на шляху діяльності технопарків стали виникати деякі складнощі, пов'язані, в першу чергу, з недосконалістю відповідної законодавчої бази. Основний блок питань точиться навколо пільг, що отримують технопарки в процесі виконання інвестиційних та інноваційних проектів, виробничого впровадження наукомістких розробок та високих технологій.

Наведемо основні проблеми розвитку ринку інновацій:

- відсутність механізму цілеспрямованого впливу органів державної влади на розробку і впровадження інновацій;
- недостатність фінансових ресурсів для розробки і впровадження інновацій;
- нерозвиненість інфраструктури ринку, зокрема інформаційної та інвестиційної.

Зазначимо, що українські технопарки є першими, до того ж вдалими, реальними кроками на шляху посилення українських позицій в інноваційному полі світу і можуть згодом стати основою для розбудови техно-регіональної моделі інноваційного розвитку України [6].

Але все це стане можливим, якщо технопарків стане значно більше, якщо буде розвиватись підприємницька галузь інноваційної діяльності, буде створено регіональну мережу технопарків, якщо будуть створені умови для реальної внутрішньої і зовнішньої інноваційної конкуренції [6]. У поєднанні, ці фактори здатні забезпечити дійсно випереджальний інноваційний розвиток України, який буде відчутним не тільки на рівні макроекономічної динаміки, а й на рівні показників регіонального розвитку та добробуту людей.

Література

1. **Иванова Н.И.** Национальные инновационные системы. – М.: Наука, 2002. – 244 с.
2. **Мазур О.** Науково-технічні інновації – головний фактор стійкого економічного розвитку. Газета "Світ", № 45-46, грудень, 2001 – С. 2.
3. **Пересада А.А.** Управління інвестиційним процесом. – К.: Лібра, 2002. – 472 с.
4. **Положення** про порядок створення і функціонування технопарків та інноваційних структур інших типів. Постанова Кабінету Міністрів України № 549 від 22 травня 1996 р. – www.liga.ua.
5. **Стеченко Д.М.** Інноваційні форми регіонального розвитку: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2002. – 254 с.
6. <http://www.semynozhenko.net>.

УДК 658.562:629.421.1

Інж. Я.В. Болжеларський; доц. В.С. Джус, канд. техн. наук – ДНУЗТ; доц. І.М. Гончар, канд. техн. наук – УкрДЛТУ

ПРИСТРОЇ ВИМІРЮВАННЯ ВИТРАТИ ПАЛИВА ТЕПЛОВИЗНИМИ ДИЗЕЛЯМИ

Наведено аналіз існуючих методів вимірювання витрати палива тепловозами в експлуатації. Описано основні типи паливомірів, подано їх недоліки і переваги.

Eng. Ya.V. Bolgelarski; doc. V.S. Dgus – DNUZT; doc. I.M. Gonchar – USUFWT

Devices of measuring of rate of fuel by locomotive diesels

The analysis of present methods of flow measurement of fuel by diesel locomotives in exploitation is reduced. The basic types of fuel gauges are circumscribed; their deficiencies and advantages are sent.